1. **భారతదేశంలో గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి మధ్య సంబంధాన్ని నియంత్రించే రాజ్యాంగ నిబంధనలను వివరించండి. ఈ రెండు పదవుల మధ్య తలెత్తే విభేదాలకు గల కారణాలు, వాటి ప్రభావాలను చర్చించండి.**

గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి మధ్య సంబంధం భారతదేశంలో రాష్ట్ర పాలనకు ఒక మూలస్తంభం, ఇది ఆచార విధులు మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారం మధ్య సున్నితమైన సమతుల్యతను ప్రతిబింబిస్తుంది. ఈ సంక్లిష్టమైన రాజకీయ దృశ్యాన్ని రూపొందిస్తుంది, రాజ్యాంగ నిబంధనల చట్రంలో సహకారం, వివాదం రెండింటినీ తెలియచేస్తుంది.

సంబంధాన్ని నియంత్రించే రాజ్యాంగ నిబంధనలు:

విధానం: కాలక్రమ పద్ధతి: ముఖ్యమంత్రి నియామకం-> మంత్రుల నియామక మండలి

నిర్ణయాల ప్రసారం, విచక్షణ అధికారాలు

1. ముఖ్యమంత్రి నియామకం:

- గవర్నర్ ముఖ్యమంత్రిని నియమిస్తాడు. (అధికరణం 164(1))
- ముఖ్యమంత్రి శాసనసభ సభ్యుడిగా ఉంటూ మెజారిటీ మద్దతును కలిగి ఉండాలి.

2. మంత్రి మండలి:

- ఇతర మంత్రుల నియామకంపై ముఖ్యమంత్రి గవర్నర్‌కు సలహా ఇస్తారు. (అధికరణం 164(1))
- ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రి మండలి శాసనసభకు సమిష్టిగా బాధ్యత వహిస్తుంది. (అధికరణం 164(2))

3. నిర్ణయాల సమాచారం:

- మంత్రి మండలి తీసుకున్న అన్ని నిర్ణయాలను ముఖ్యమంత్రి గవర్నర్‌కు తెలియజేయాలి. (అధికరణం 167(సి))

4. గవర్నర్ విచక్షణ అధికారాలు:

- గవర్నర్ కొన్ని సందర్భాల్లో విచక్షణాధికారాలను ఉపయోగించవచ్చు, ఉదాహరణకు రాష్ట్రపతి పరిశీలన కోసం బిల్లును రిజర్వ్ చేయడం. (అధికరణం 200)
- రాజ్యాంగ సంక్షోభం తలెత్తినప్పుడు గవర్నర్ కూడా విచక్షణాధికారం ఉపయోగించవచ్చు. (అధికరణం 356)

సంఘర్షణలకు కారణాలు:

విధానం: కాలక్రమ పద్ధతి: ముఖ్యమంత్రి నియామకం-> మంత్రుల నియామక మండలి

1. రాజకీయ అనుబంధంలో తేడాలు:

- గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి వేర్వేరు రాజకీయ పార్టీలకు చెందినప్పుడు తరచుగా విభేదాలు తలెత్తుతాయి.
- ఉదాహరణ: పూంఛి కమిషన్ నివేదిక (2010) రాజకీయ విభేదాలను తరచుగా జరిగే సంఘర్షణలకు కారణంగా తెలిపింది.

2. విచక్షణ అధికారాల వినియోగం:

- బిల్లుల రిజర్వేషన్లు లేదా రాష్ట్రపతి పాలన విధించిన సందర్భాలలో గవర్నర్ విచక్షణాధికారాలు ఘర్షణకు మూలంగా మారవచ్చు.

3. మంత్రుల నియామకం మరియు తొలగింపు:

- మంత్రుల నియామకం మరియు తొలగింపులో గవర్నర్ పాత్రపై వివాదాలు తలెత్తవచ్చు.
- ఉదాహరణ: నబమ్ రెబియా & బమాంగ్ ఫెలిక్స్ వర్సెస్ డిప్యూటీ స్పీకర్ (2016) కేసులో, ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేయడానికి గవర్నర్ అధికారాన్ని ఏకపక్షంగా ఉపయోగించడాన్ని కోర్టు వ్యతిరేకించింది.

4. పరిపాలనా నిర్ణయాలు:

- పరిపాలనా నిర్ణయాలపై భిన్నాభిప్రాయాలు మరియు గవర్నర్ జోక్యం యొక్క పరిధి నుండి విభేదాలు తలెత్తవచ్చు.
- ఉదాహరణ: విశ్వవిద్యాలయ నియామకాలు (కేరళ) మరియు ఇతర రాష్ట్ర విధులలో గవర్నర్ పాత్ర.

సంఘర్షణల యొక్క చిక్కులు:

విధానం: రాజకీయ, కార్యనిర్వాహక, శాసన, న్యాయ, ఈ కోణాలలో ఆలోచించండి

1. పరిపాలనా అంతరాయం:

- దీర్ఘకాలిక సంఘర్షణలు పరిపాలనా అంతరాయానికి దారితీయవచ్చు, ఇది పాలన మరియు ప్రజా సేవల పంపిణీని ప్రభావితం చేస్తుంది.
- ఉదాహరణ: అరుణాచల్ ప్రదేశ్, కర్ణాటక వంటి రాష్ట్రాల నుండి గవర్నర్-ముఖ్యమంత్రి వివాదాల కారణంగా పరిపాలనా అంతరాయాలు సంభవించాయి.

2. రాజకీయ అస్థిరత:

- గవర్నర్, ముఖ్యమంత్రి మధ్య తరచుగా జరిగే ఘర్షణలు రాష్ట్రంలో రాజకీయ అస్థిరతకు దారితీస్తాయి, ఎన్నికైన ప్రభుత్వ ఆదేశాన్ని దెబ్బతీస్తాయి.
- ఉదాహరణ: 2019లో మహారాష్ట్రలో జరిగిన రాజకీయ సంక్షోభం అటువంటి సంఘర్షణల అస్థిర ప్రభావాన్ని తెలియచేసింది.

3. న్యాయపరమైన జోక్యం:

- వివాదాలు తరచుగా న్యాయపరమైన జోక్యానికి దారితీస్తాయి, ఇక్కడ కోర్టులు రాజ్యాంగ నిబంధనలను అర్థం చేసుకుని వివాదాలను పరిష్కరించుకోవాలి.
- ఉదాహరణ: అరుణాచల్ ప్రదేశ్ మరియు ఉత్తరాఖండ్ సంక్షోభాలు వంటి గవర్నర్లు విచక్షణాధికారాలను ఏకపక్షంగా ఉపయోగించిన కేసులలో సుప్రీంకోర్టు జోక్యం.

గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి మధ్య సంబంధాన్ని నియంత్రించే రాజ్యాంగ నిబంధనలు కార్యనిర్వాహక అధికారంతో ఉత్సవ విధులను సమతుల్యం చేయడానికి రూపొందించబడ్డాయి. సామరస్యపూర్వక రాష్ట్ర పాలన మరియు ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలను నిలబెట్టడానికి స్పష్టమైన మార్గదర్శకాలు మరియు రాజకీయ తటస్థతను నిర్ధారించడం చాలా అవసరం.

2. రాజ్యసభ దేశ "ప్రగతి చక్రంలో ఒక ప్రతిష్టంభన"గా మాత్రమే నిరూపించబడుతుంది. వివరించండి.

రాజ్యసభ (అధికరణం 80), పార్లమెంటు ఎగువ సభగా, శాసన ప్రక్రియలో తనిఖీలు మరియు సమతుల్యతలను అందించడానికి రూపొందించబడింది. విమర్శకులు ఇది తరచుగా "పురోగతి చక్రంలో అడ్డుపడేలా" పనిచేస్తుందని, వేగవంతమైన శాసన చర్యకు ఆటంకం కలిగిస్తుందని వాదిస్తున్నారు.

రాజ్యసభ నిర్మాణాత్మక సహకారం:

విధానం: శాసన విధులు, కార్యనిర్వాహక పర్యవేక్షణ ఈ కోణాలలో ఆలోచిస్తాయి

1. శాసనసభ సహకారాలు:

- అంటరానితనాన్ని శిక్షించే బిల్లులను ఆమోదించడం (1954), వరకట్న నిషేధం (1959), ఎయిమ్స్ ఏర్పాటు (1956) మరియు విద్యా హక్కును నిర్ధారించడం (2009).
- మహిళా రిజర్వేషన్ బిల్లు (2010) ను ఆమోదించారు, అయితే లోక్‌సభ దానిని చేపట్టలేదు.

2. ప్రత్యేక సేవల సృష్టి:

- అధికరణం 249, 1961 మరియు 1965 లలో ఇండియన్ ఇంజనీరింగ్ సర్వీస్ మరియు ఇండియన్ ఫారెస్ట్ సర్వీస్ వంటి వివిధ అఖిల భారత సర్వీసులను సృష్టించడానికి తీర్మానాలను అనుమతించింది.

3. ఉత్తేజకరమైన చర్చలు:

- ప్రత్యేక జ్ఞానం లేదా ఆచరణాత్మక అనుభవం ఉన్న 12 మంది నామినేట్ చేయబడిన సభ్యులు గొప్ప పార్లమెంటరీ చర్చలకు దోహదం చేస్తారు.

4. కార్యనిర్వాహక జవాబుదారీతనాన్ని నిర్ధారించడం:

- వివిధ ఉమ్మడి మరియు స్వతంత్ర పార్లమెంటరీ కమిటీల ద్వారా, రాజ్యసభ కార్యనిర్వాహక శాఖను జవాబుదారీగా ఉంచుతుంది.

5. శాసన ఉత్పాదకత:

- 249వ సమావేశాలు (వర్షాకాల సమావేశాలు, 2019) ముగిసే వరకు 3,817 బిల్లులను ఆమోదించింది.
- 2019 వర్షాకాల సమావేశాలు 103% ఉత్పాదకతతో అత్యంత ఉత్పాదక సమావేశాలుగా నివేదించబడ్డాయి.

రాజ్యసభలో సమస్యలు:

విధానం: ప్రజలు, శక్తులు, ప్రక్రియ ఈ మార్గాల్లో ఆలోచిస్తాయి.

1. వాయిదాలు:

- తరచుగా అంతరాయాలు తలెత్తడం వల్ల వాయిదాలు పడతాయి; ఉదాహరణకు, 2014 బడ్జెట్ సెషన్‌లోని 27 సమావేశాలలో 13 సమావేశాలు ప్రశ్నోత్తరాల సమయంలో వాయిదా పడ్డాయి.

2. నివాస సభ్యులు కానివారు:

- నివాసం లేని సభ్యులను పోటీ చేయడానికి అనుమతించడం వలన ఎగువ సభ కోసం మొదట ఉద్దేశించిన ప్రాంతీయ వైవిధ్యం తగ్గుతుంది.

3. రాజకీయ ప్రతీకారం:

- రాజకీయ అజెండాలకు వేదికగా ఉపయోగించుకోవడం, రాజకీయ కారణాల వల్ల ముఖ్యమైన చట్టాలను రద్దు చేయడానికి దారితీస్తుంది.

4. చట్టానికి అవరోధం:

- విచ్ఛిన్నమైన రాజకీయ వాతావరణంలో, ఆర్థిక వృద్ధికి అవసరమైన వేగవంతమైన శాసన ప్రక్రియకు ఇది తరచుగా ఆటంకం కలిగిస్తుంది.

5. అసమాన ప్రాతినిధ్యం:

- జనాభా ఆధారంగా సీట్లు కేటాయించబడతాయి, ఫలితంగా అసమాన ప్రాతినిధ్యం ఏర్పడుతుంది. ఉదాహరణకు, ఉత్తరప్రదేశ్‌లో 31 మంది సభ్యులు ఉండగా, త్రిపురలో కేవలం ఒకరు మాత్రమే ఉన్నారు.

6. ఓడిపోయిన నాయకులు:

- కొన్నిసార్లు ఓడిపోయిన నాయకులు, అధికారులు మరియు ఇతరులకు వసతి కల్పించడానికి ఉపయోగిస్తారు, సభ యొక్క జవాబుదారీతనాన్ని తగ్గిస్తారు.

7. పెరుగుతున్న అవినీతి:

- రాజ్యసభ ఎన్నికల సమయంలో రహస్య బ్యాలెట్లు అవినీతిని ఆహ్వానిస్తాయి, ఎన్నికల ప్రక్రియలో క్రాస్ ఓటింగ్ మరియు ద్రవ్య ప్రభావం ఆరోపణలు ఉన్నాయి.

రాజ్యసభ పనితీరును మెరుగుపరచడానికి చర్యలు:

విధానం: శాసన విధులు మరియు కార్యనిర్వాహక పర్యవేక్షణ ఈ మార్గాల్లో ఆలోచిస్తాయి.

1. చట్టపరమైన చర్యలు:

- పార్లమెంట్ (ఉత్పాదకత చట్టం అమలు) చట్టాన్ని అమలు చేసి, రాజ్యసభ సమావేశాల కనీస వ్యవధిని 100 రోజులుగా నిర్ణయించాలి.

2. సమాన ప్రాతినిధ్యం:

- జనాభాతో సంబంధం లేకుండా అన్ని రాష్ట్రాలకు సమాన ప్రాతినిధ్యం ఉన్న US సెనేట్ తరహాలో సీట్లను కేటాయించండి.

3. నిబంధనలు మరియు ఎన్నికలను సంస్కరించడం:

- రాజ్యసభ సభ్యుల పదవీకాలాన్ని ఐదు సంవత్సరాలకు తగ్గించి, అన్ని స్థానాలకు ఒకేసారి ఎన్నికలు నిర్వహించి, జాతీయ మానసిక స్థితిని మరింత సమర్థవంతంగా సంగ్రహించడానికి 'ఒక దేశం, ఒక ఎన్నిక' ఆలోచనకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

సీతారాం ఏచూరి సముచితంగా చెప్పినట్లుగా, "రాజ్యసభకు ఎర్ర తివాచీలు ఉంటాయి, లోక్‌సభకు ఆకుపచ్చ తివాచీలు ఉంటాయి. అంటే ఇతర సభ ఏదైనా తప్పు చట్టానికి పచ్చజెండా చూపిస్తే, మనం ఎర్ర సిగ్నల్ చూపించవచ్చు." లోక్‌సభ ఆమోదించిన తొందరపాటు లేదా లోపభూయిష్ట చట్టాలను పరిశీలించడంలో మరియు అవసరమైన నియంత్రణను అందించడంలో రాజ్యసభ కీలక పాత్రను ఇది నొక్కి చెబుతుంది.